

2020

Donut-Deal Smart Window Dressing

Verslag van een 9-maands samenwerkingsproject
van Stichting Cocratos en Stichting Kracht & Pracht
In opdracht van stadsdeel Amsterdam Zuidoost
i.c. Baltus Simson

projectteam:

Muriel Richard, Diny Ceelen en Anne Stijkel

We danken Stadsdeel Zuidoost van de gemeente Amsterdam voor het in ons gestelde vertrouwen en hun betrokkenheid bij de Pilot.

Verslag Diny Ceelen

16-3-2020

Inleiding

De politieke wind van 2019 in Amsterdam was voor ons een 'Perfect Storm'. De wethouders Rutger Groot Wassink en Marieke van Doorninck waren daarin grote aanjagers.

Marieke van Doorninck pleitte voor een rechtvaardige energietransitie, gericht op het verminderen van de milieudruk, maar tegelijkertijd zorgend voor versterking van het sociaal fundament van de samenleving (Donuteconomie, Kate Raworth). Juist mensen met een kleine beurs moesten profiteren van de slag naar duurzame energie.

Rutger Groot Wassink heeft de portefeuille werk en inkomen gecombineerd met participatie en het zeer wezenlijke onderdeel democratische vernieuwing. Hij pleit voor een anders werkende samenleving vanuit de vraag wat Amsterdammers nodig hebben om echt mee te kunnen doen. Hij roept op tot het vormen van proeftuinen voor nieuwe relaties tussen markt-burger-overheid.

Perfekte wind voor ons om een **Eerste Donut-Deal** te sluiten.

Een Donut-Deal heeft duidelijke positieve effecten voor het milieu (buitenrand Donut) en er zijn tegelijkertijd op tenminste 3 gebieden effecten te verwachten voor de versterking van het sociaal fundament van de stad (binnenrand Donut). Op 20 juni 2019 werd om 15.30 uur in Buurthuis Holendrecht deze eerste deal afgesloten, in het bijzijn van, en met ondertekening door Kate Raworth, tijdens de ZO fietstour rondom het klimaatakkoord.

1^e DONUT DEAL

Amsterdam

Stichting Pracht en Kracht en Stichting Cocratos komen met elkaar overeen dat zij de samenwerking aangaan waarbij om te beginnen 5 vrouwen, die op dit moment maar nauwelijks participeren in de samenleving, gordijnen gaan naaien en/of isoleren tegen een eerlijke vergoeding.

Donut-criteria:

- Het draagt bij aan de oplossing van het klimaatprobleem: gordijnen zorgen voor minder warmteverlies en dus minder gasverbruik.
- Het draagt bij aan de versterking van het sociaal fundament van Zuidoost:
 - ✚ De vrouwen worden in staat gesteld een passende, waardevolle, bijdrage te leveren aan de samenleving
 - ✚ Zij groeien in eigenwaarde en verminderen hun spanningsklachten, hun veerkracht neemt toe.
 - ✚ Verworven competenties leggen we vast...het is ander onderwijs waar ze wel in mee kunnen.
 - ✚ Het is bedoeld uit te groeien tot een coöperatie waarin werk en inkomen vergaard kunnen worden.
 - ✚ Gordijnen dragen bij aan het betaalbaar houden van de energierekening.

Dit resulteerde in augustus in een gebiedsgerichte subsidieaanvraag van € 5000,- om dit te kunnen realiseren, later in november door Baltus Simson omgezet in een opdracht.

Resultaten gerelateerd aan de opdracht

- *Ten minste 5 vrouwen hebben een vastgelegd CV op basis van kwaliteiten en vaardigheden.*
Dat zijn er 7 geworden
- *Ten minste 25 huishoudens hebben geïsoleerde gordijnen om warmte langer vast te kunnen houden in de woning*
Dat zijn 10 huishoudens geworden en 15 nog in de maak bij verschillende vrouwen uit verschillende naaigroepen. Er ligt nog een vijftal opdrachten uit de buurt die wachten op afhandeling. Bovendien is het demolokaal voorzien van gordijnen en hangen alle muren van de gymzaal in de Groene Hub vol.
Er loopt daarnaast een QuickFix-project voor 15 huurwoningen in de wijk, waar de gordijnen deel van het besparingspakket uitmaken.

- *Ten minste 50 huishoudens uit deze doelgroep voeren gesprekken over maatregelen om de energierekening te verlagen.*
Door alle exposure, de vele voorlichtingen en samenwerking met o.a. het Leven Lang Leren project en de energievoaches, halen we een veel groter bereik dan deze 50. Door de koppeling met de QuickFix zal dit aantal verder worden uitgebreid.

Uitvoering

1. Vrouwen meenemen in het verhaal

De vrouwen uit de groep van Muriel waren al langer deel van een groep die leerden hoe gordijnen te maken. Deze groep bestond volledig uit Spaanstalige dames uit de Dominicaanse Republiek. Met de best Nederlands sprekende vrouw uit de groep als tolk zijn we begonnen uit te leggen wat de Donut-Deal behelsde. Elke week, bij het begin van hun les, zijn we hier even op teruggekomen.

De volgende stap was de introductie van een energievoach van !Woon. Deze gaf uitleg over de energierekening en wat er mogelijk is aan besparingen. Veel nadruk werd gelegd op de kansen die goede gordijnen bieden om de energierekening omlaag te brengen EN wat daarbij de voorwaarde is, nl. dat ze op de goede manier worden bevestigd. Van het aanbod van de energievoach om de vrouwen thuis te bezoeken werd echter nauwelijks gebruik gemaakt. Dat bleek nog een stap te ver.

Nadat eenmaal duidelijk was wat de bedoeling was, gordijnen voorzien van een goede isolerende laag en op de juiste manier ophangen, was de tijd aangebroken om op zoek te gaan naar geschikte materialen. Met een groep vrouwen hebben we markt en winkels afgestruind naar materiaal dat geschikt zou kunnen zijn.

Ook via internet werden stoffen opgevraagd.

Cocratos had contact met firma Tonzon wiens materiaal we ook geprobeerd hebben te verwerken, maar met tegenvallend naairesultaat. Wel heeft Tonzon ons geholpen met het doormeten en bepalen van de juiste isolatiewaardes van verschillende materialen.

Van alle onderzochte stoffen zijn er uiteindelijk 3 geselecteerd die voor een redelijke prijs de beste isolatiewaarden en verwerkbaarheid opleverden. Firma Tonzon gaat ondertussen door met nieuw materiaalontwikkeling, waarvan wij natuurlijk graag op de hoogte blijven.

2. Een eigen ruimte

De ruimte in het buurthuis was beperkt beschikbaar en niet geschikt om grote lappen te verwerken. Er werd wel geoefend, maar nog niet op grote gordijnen.

Wel konden we een begin maken met samen kijken naar een eenvoudige manier om overzicht te houden op inkomsten en uitgaven om de vrouwen bewust te maken van alle kosten die horen bij ondernemerschap.

En toen kwam het moment van het in gebruik kunnen nemen van de 'eigen' ruimte in de nieuwe Groene Hub. Er was een lokaal dat volledig ter beschikking kwam voor de gordijnen groep. Door het budget van € 5000,- wat in het vooruitzicht was gesteld kon ook feitelijk worden begonnen met de inrichting daarvan.

Na de aanvankelijke aarzeling om de overstap te maken van het buurthuis naar de Hub kwam dit met de opening van de Groene Hub toch echt op gang. Vrouwen begonnen onder leiding van Deborah gordijnen voor zichzelf en het lokaal te naaien. Zodoende was er op de officiële opening van de Groene Hub in december een mooie wand met voorbeeldgordijnen klaar en konden de eerste klanten worden ontvangen.

3. Exposure

Naast het kunnen naaien van gordijnen was het natuurlijk ook belangrijk te onderzoeken of er ook daadwerkelijk vraag naar zou zijn. Cocrotas heeft daarom vol ingezet op 'exposure' en 'branding' van de gordijnen als een eerlijke sociale oplossing voor het klimaatprobleem.

Zo was de voorpagina van de Ma.ak-krant gewijd aan de Donut-Deal, en gaven Muriel, Deborah, Anne en Diny samen een workshop tijdens de presentatie van het maatschappelijk akkoord op 11 november, wat onmiddellijk erg veel bekendheid genereerde.

De energiecoaches van !Woon die bij mensen thuis komen vertelden bij hun voorlichting over de mogelijkheid van het isoleren van gordijnen in de Groene Hub. Daarvoor werden speciale kaartjes gemaakt en ook werden er posters gemaakt om op cruciale plekken op te hangen.

4. Nevenschakelen

Door het parallelproject van 'Leven Lang Leren' konden bruggen worden gebouwd met andere deelnemers in de groepen van de Groene Hub. Door daarbij aan te haken konden we met de middelen van dit project uitkomen. Het vastleggen van competenties konden we daar immers in onderbrengen. Zo hebben alle 7 vrouwen van de groep hun certificaat gehaald, en hebben andere vrouwen zich aangesloten om de groep te versterken. Alle deelnemers van het Leven Lang Leren traject (25) hebben op een of andere manier kennis gemaakt met de isolatiegordijnen.

5. Zij-instroom

Omdat Deborah en haar vrouwen aangaven niet te veel druk aan te kunnen, zijn we op zoek gegaan naar andere naaigroepen in Zuidoost. Zo kwamen we bij Agathe in Ala Kondre terecht die met een groep van 18 vrouwen wekelijks naaien en juist toe waren aan een nieuw project.

Ook daar zijn we begonnen met voorlichting over energie en klimaat en over de mogelijkheden die gordijnen daarin bieden.

Ook hier kwam de energicoach van !Woon voor een voorlichting, maar in tegenstelling tot de groep van Kracht & Pracht mocht de energicoach hier wel thuis komen en is inmiddels vrijwel iedereen thuis bezocht en gaan de gesprekken over energierekeningen, bespaartips en gordijnen.

Ondertussen zijn ook hier de eerste eigen gordijnen genaaid en is er een nieuwe kern van vrouwen gevormd die mogelijk later een rol gaan spelen in de doorstart van het Gordijnenproject.

Inbedding

Het project Slimme Gordijnen voor een warm huis staat niet op zichzelf. Het maakt deel uit van de grotere vraag hoe we de energietransitie op een rechtvaardige manier vorm kunnen geven.

Binnen het grotere tweejarige pilot-project 'Gaasperdam SLIM naar QuickFit Aardgasvrij' waar de Doe- en Leergemeenschap De Groene Hub deel van uitmaakt, zijn meerdere projecten op handen waarmee dit Slimme Gordijnen project verbonden is en blijft. Het denken vanuit de Donut economie is de context die wij onze deelnemers EN onze samenwerkingspartners steeds weer voorhouden. Dat is de manier waarop we tot een rechtvaardige economie van betekenis willen komen, waar iedereen volwaardig aan mee kan doen, het beste in zichzelf kan ontplooiën ten behoeve van zichzelf, de wijk en de aarde. Als eerste Donut-Deal van Amsterdam heeft dit project een bijzondere betekenis. Het nodigt uit tot volgen... '20 Donutdeals in 2025' staat te lezen in het Maatschappelijk Akkoord dat gesloten is op 9 november 2019.

De 'QuickFix-Brigade' en 'GFE, ik doe mee' zijn de eerstvolgende Deals die deze handschoen, opnieuw in Gaasperdam vanuit Stichting COCRATOS, hebben opgepakt.

Etalageproject

Isolatiegordijnen voor een lage energierekening

In Gaasperdam naaien vijftien vrouwen uit Ghana, de Dominicaanse Republiek en andere landen wekelijks isolatiegordijnen. Die helpen arme gezinnen aan een lagere energierekening.

“Deze vrouwen hebben een grote afstand tot de maatschappij”, begint Diny Ceelen (stichting Cocrotos). “Dankzij dit project kunnen we hun competenties vastleggen in een certificaat, waarmee ze straks meer kans maken op de arbeidsmarkt. De mensen doen weer mee en tegelijk helpen de gordijnen met isolatiefolie het energieverbruik te verminderen.”

Het project maakt deel uit van een groter plan, legt Diny uit. “Op dit moment worden er plannen gemaakt voor warmtenetten met onderhandelingen die bij bewoners nog onvoldoende bekend zijn. Beter is om samen met bewoners alle opties te onderzoeken,

zodat ze straks een goede afweging kunnen maken. In Gaasperdam willen bewoners groen gas produceren; rioolafval met groente-, fruit- en etenswaren vergisten tot gas. In combinatie met zonnepanelen en een hybride warmtepomp krijg je een systeem zonder dat de grond open hoeft.”

Het zal nog even duren voordat de woningcorporatie de woningen gaat isoleren. Diny: “Daarom kiezen we nu voor de quickfix: we leren mensen radiatorfolie aanbrengen, geven workshops folie plakken en kieren dichten. Of we leiden ze op om warmtefoto's te maken om te zien waar een woning warmte lekt. Zij krijgen zo kans op een baan en

de wijk wordt duurzamer; het is de eerste Donut Deal.”

De energietransitie kan alleen maar slagen als er wordt samengewerkt met bewoners, zegt Diny. “Juist de bewoners zullen de verandering uiteindelijk merken in de portemonnee. Je kan de belasting op gas wel verhogen, maar veel mensen hebben geen invloed op het gasverbruik – zij gaan bijvoorbeeld niet over de ketel – maar ze moeten wel betalen. Dan pakt zo'n financiële prikkel verkeerd uit. Zeker in deze buurt, waar 54% op of onder de armoedegrens leeft. De term 'energierechtvaardigheid' mag wat mij betreft nog veel centraler staan. Anders creëer je je eigen gele hesjes.”

Pg. 29 uit “Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050” (6 maart 2020)

Lessen, borging en implementatie

Uit dit project is duidelijk gebleken dat het concept ‘slimme gordijnen voor een warm huis’ werkt. De vraag naar het product is bewezen, evenals de mogelijkheid om dit te doen met vrouwen met grote afstand tot de arbeidsmarkt. In de nieuwste Donut-Deal, de QuickFix-Brigade, waarin we de energierekening van 15 huurwoningen in de wijk gaan verlagen met

een pakket aan eenvoudige maatregelen, zijn de gordijnen als onderdeel van de uit te voeren maatregelen opgenomen.

Tegelijkertijd is uit het project naar voren gekomen dat onze doelgroep vrouwen bijzonder kwetsbaar is voor te grote druk. Ontwikkelen in eigen tempo kan op gespannen voet komen staan met ondernemend werken aan een wijkeconomie.

De conclusie die wij hieruit trekken is dat we met beide zaken in een vervolgtraject terdege rekening willen houden. Duidelijkheid en heldere verwachtingen over en weer zijn cruciaal en moeten worden vastgelegd.

'Stappen in eigen tempo' is een leidend principe en we moeten ervoor zorgen dat dat ook op een veilige manier kan. Daarom zal de groep van Kracht & Pracht weer verder gaan in het buurthuis, de voor de deelnemers meest veilige omgeving, met ontwikkeling binnen de eigen groep. WEL met de intentie om, als het moment van groei daar is, doorverwezen te worden naar de Groene Hub, waar het naaiproject ondernemend door zal gaan. Op deze manier blijven Kracht & Pracht en Cocrotos dus partners in de Donut-Deal.

Binnen de 'doe en leergemeenschap Groene Hub' willen we met een helder concept van 'leren binnen kaders' toewerken naar steeds meer vaste structuur en verplichtingen volgens een driefasen model van leerling-gezel-meester. Vanaf 1 april 2020 gaan wij met dit project dan ook een volgende fase in: niet alleen je eigen gordijnen naaien en isoleren, maar er ook een verhaal bij kunnen vertellen over 'het hoe en waarom' van dit energieproject en hoe je nu ook leert naaien voor anderen dan jezelf. Dat vraagt net even meer vakmanschap en betrouwbaarheid van aanwezig zijn en doorpakken als het moet. Dat noemen we **de 'gezel'-fase**. Deze fase gaat duren tot in ieder geval de zomer van 2020. Voor wie er met kop en schouders bovenuit steekt: die gaan we na de zomer opleiden tot Meesterschap (**de 'meester'-fase**), af te sluiten in december 2020. Daarna kan er dan ook geld aan verdiend worden, eerst wellicht met behoud van uitkering, maar we willen toewerken naar 'je eigen broek ophouden', in een heuse Buurtcoöperatie van en voor bewoners uit de wijk.

Ook in de gezelschap- en meesterschapsfase zal er altijd ruimte blijven voor instroom als leerling, met een intake gesprek en een praktische naaiproof om je niveau in te kunnen schatten. Hierin blijven we dan ook verbonden met Stichting Kracht & Pracht die als kweekvijver nieuwe leerlingen kan aanleveren.